

	Центральнoукраїнський державний Університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Спеціальна методика навчання грамоти, розвитку зв'язного мовлення та каліграфії			
		Статус дисципліни <i>обов'язковий компонент (цикл фахової підготовки)</i>			
Галузь знань	01Освіта/Педагогіка				
Спеціальність	016.02 Спеціальна освіта.(Корекційна психопедагогіка)				
Освітньо-професійна програма	Спеціальна освіта. (Корекційна психопедагогіка і логопедія)				
Рівень вищої освіти	I бакалаврський				
Форма навчання	денна				
Курс	III				
Семестр	У				
Обсяг дисципліни	Кредити	3,5	Години	105	
	Лекційні			26	
	Практичні/семінарські			22	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			57	
Семестровий контроль	екзамен				
Викладач	<i>Кашуба Людмила Володимирівна, канд пед наук, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти, доцент</i>				
Контактна інформація	<i>kashubamila@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-4569-3205</i>				
Кафедра	<i>педагогіки та спеціальної освіти</i>				
Факультет	<i>педагогіки, психології та мистецтв</i>				
Предмет навчання	<p>Курс розрахований на сучасні досягнення в галузі спеціальної логодидактики, спеціальної лінгвістики та ін.; діагностування синдромів порушень вищих психічних функцій при локальних ураженнях кори головного мозку; розмежування клінічних та психолого-педагогічних проявів мовленнєвих порушень.</p> <p>Відповідає на питання встановлення закономірностей та особливостей мовленнєвого процесу в спеціальних закладах для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку та закладах інклюзивного типу; використання різних спеціальних технічних засобів, які допомагають дітям з мовленнєвими розладами в їх пізнавальній діяльності та встановленні контакту з оточуючим світом; застосування міждисциплінарних та системних підходів; визначати ефективні шляхи та засоби профілактики; виявляти особливості та шляхи покращення мовлення дітей із психофізичними порушеннями в соціальному оточенні (сім'ї, трудових та навчальних колективах). Дисципліна (нормативна) займає значуще місце серед різних курсів в освітній програмі</p>				
Мета	<i>Метою курсу є забезпечення здобувачів вищої освіти основними науково-теоретичними та практичними знаннями спеціальними методами та прийомами з розвитку лексико-граматичної, звукової складової в дітей із порушеннями мовлення.</i>				

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти в цілому та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп’ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний

	<p>корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.</p> <p>СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.</p> <p>СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p> <p>СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.</p> <p>СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.</p> <p>СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.</p> <p>РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.</p> <p>РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методика, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Теми лекційних та практичних занять</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методика викладання української мови як наука. Принципи викладання мови у спеціальній школі. 2. Наукові методи методики навчання грамоти дітей із інтелектуальними порушеннями. 3. Характеристика сучасного методу навчання грамоти та особливості його застосування. характеристика 4. Методика проведення добукварного періоду навчання грамоти дітей із інтелектуальними порушеннями 5. Методика проведення букварного періоду навчання грамоти дітей із інтелектуальними порушеннями 6. Методика навчання читання дітей із інтелектуальними

порушеннями.

7. Методика роботи над художніми творами дітей із інтелектуальними порушеннями.

8. Сутність програми з рідної мови у 2-4 класах спеціальної школи

9. Типи і структура уроків граматики та правопису

10. Інноваційні технології на уроках читання в 2-4 класах у спеціальній школі

11. Перегляд та аналіз відеоуроків у спеціальній школі з навчання грамоти

12. Перегляд та аналіз відеоуроків у спеціальній школі з читання

13. Перегляд відеоматеріалу з проведення заняття з каліграфії в спеціальній школі з обговоренням

Критерії оцінювання роботи студентів

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в Центральнотраїнському державному педагогічному університеті». У процесі навчання забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	
90-100	відмінно	
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	
1-34	незадовільно	

		Приклад для екзамену										
		Поточне тестування та самостійна робота								Екзам ен	Сум а	
		Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Контро льна робота	ІНДЗ	Разо м	Макс. - 40	100
		T1	T2	T3	T4	T5	T6					
		5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	
		T1, T2 ... T6 – теми розділів.										
Політика курсу		<p>Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності. Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути екзамен. Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.</p> <p>Поточний контроль. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми. Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо. У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.</p> <p>Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті»</p>										
Інформаційне		1. Бібліотека гуманітарних текстів «Аудиторіум»										

забезпечення	<p>http://www.auditorium.ru</p> <p>2. Бібліотека гуманітарного Інтернет-університету http://www.i-u.ru/biblio</p> <p>3. Відкрита електронна бібліотека - http://orel.rsl.ru</p> <p>4. Загальноуніверситетський бібліотечний фонд.</p> <p>5. http://logopediya.com/</p> <p>6. http://www.krok.org.ua/logo-rus.php</p> <p>7. http://www.logopediya.com.ua/</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p style="text-align: center;">Методичне забезпечення</p> <p>*Тексти лекцій (в електронному варіанті.) *Плани практичних занять (в електронному варіанті). 3. *Завдання для самостійної роботи. *Робоча програма з курсу "Спеціальна методика навчання грамоти, розвитку зв'язного мовлення та каліграфії" для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра - 016 Спеціальна освіта.</p> <p>1. Кашуба Л.В., Лабенко О.В. Щодо професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 193. Кропивницький: ЦДПУ, 2021. С. 224-230.</p> <p>2. Кашуба Л.В., Барна Х.В. Особливості корекційної роботи при заїканні // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць: вип. 10 / за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2021. С. 125-136</p> <p>3. Кашуба Л.В., Барна Л.В., Вальо Ж.Г. Педагогічна підтримка дошкільників із мовленнєвими порушеннями в інклюзивному середовищі // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 89. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.11-16</p> <p>4. Кашуба Л.В., Барна Х.В. Особливості корекції з подолання фонетико-фонематичних порушень у дітей із заїканням . Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2021. Вип. 10. С.87-96.</p> <p>5. Кашуба Л., Барна Х. Корекція мовленнєвих порушень: нейропсихологічний аспект (у друці, Кам'янець-Подільський)</p> <p>6. Кашуба Л.В. Кравцова Т.В. Інформаційно-комунікативні технології в навчанні осіб із особливими освітніми потребами //«Підготовка майбутнього педагога в умовах євроінтеграційних процесів» : Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 30 березня 2023 року. Кропивницький : РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023. С. 92-95.</p>

Рекомендована література

Базова

1. Барна Х.В., Кашуба Л.В., Лабенко О.В. Ігротерапія як засіб корекції мовленнєвих порушень. Навч.-метод. посібн. Харків, 2021. 180 с.
2. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. Київ, 2004. 374 с.
3. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Київ, 2004. 344 с.
4. Дяченко К.Г. Інновації в корекції писемного мовлення. Тернопіль, 2010. 126 с.
5. Збагачення та активізація словника дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку / Упоряд. Є.Є. Кулькіна. Харків, 2008. 126 с.
6. Конопляста С. Ю., Сак Т.В. Логопсихологія : Навч. посібник. Реком. МОНУ / За ред. Шеремет М.К. Київ, 2012. 293 с.
7. Концепція державного стандарту освіти учнів з ПМР / Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / Шеремет М.К., Мартиненко І.В. Київ, 2006.
8. Марченко, І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови. Логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників : Навч. посібник. Київ, 2010. 288с.
9. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників / Автор. колект.: Н. М. Стадненко, Т. Д. Ілляшенко, Л. В. Борщевська, А. Г. Обухівська. Кам'янець-Подільський, 1988. 170 с.
10. Пінчук, Ю. В. Риторика, культура та техніка мовлення вчителя-логопеда : Навч.-метод. посібн. Київ, 2007. 92 с.
11. Рібцун Ю. В. Програми з корекційно-розвиткової роботи «Корекція розвитку» для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із важкими порушеннями мовлення (підготовчий, 1-4 класи). Київ, 2015. 64 с.
https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvnenavchannya/korekciini_programy/5korecziniprogrami-korekcziya-rozvitku.pdf
12. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс. Київ, 2011. 29 с.
http://logoped.in.ua/wpcontent/uploads/2018/02/ZNM_Ribtsun.pdf
13. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей. 3-те вид., доповн. Тернопіль, 2010.
14. Соботович Є., Трофименко Л. Особливості засвоєння дітьми із НЗНМ узагальненого лексичного значення слова та його понятійної співвіднесеності // Дефектологія. 2000. № 1. С.16-19.
15. Тарасун, В. Логодидактика : Навчальний посібник. Реком. МОНУ для студ. ВНЗ. Київ, 2011. 392 с.
16. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із важкими порушеннями мовлення (ТПМ) : Навчально-методичний посібник (курс лекцій) Київ, 2012. 208 с
https://library.udpu.edu.ua/library_files/441540.pdf

Додаткова

1. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією В.І. Бондаря, В.М. Синьова. Київ, 2011. 528 с.
2. Довідник учителя-логопеда / Авт-упорядник Луцінович С.М.Тернопіль, 2008.
3. Малярчук А.Я. Обстеження мовлення дітей. Київ, 2002.

4. Манько Н.В. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей раннього віку // Дефектологія. 2006. № 1. С. 41-44.

5. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників / Автор. колект.: Н. М. Стадненко, Т. Д. Ілляшенко, Л. В. Борщевська, А. Г. Обухівська. Кам'янець-Подільський, 1988. 170 с.

Інтернет-ресурси

https://library.udpu.edu.ua/library_files/441540.pdf

https://pidruchniki.com/86430/pedagogika/spetsialna_metodika_rozvitku_movlennya_logopedic_hna_robota_z_korektsiyi_porushen_movlennya_u_doshkilnikiv

<http://logoped.in.ua/> https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/5-korekcijni-programi-korekcziya-rozvitku.pdf

http://logoped.in.ua/wp-content/uploads/2018/02/ZNM_Ribtsun.pdf

https://pidruchniki.com/86430/pedagogika/spetsialna_metodika_rozvitku_movlennya_logopedic_hna_robota_z_korektsiyi_porushen_movlennya_u_doshkilnikivwww.knowledgeloom.org

www.includingsamuel.com. www.osvita.org.ua.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова - [www.npu.edu.ua\(elib@npu.edu.ua\)](http://www.npu.edu.ua(elib@npu.edu.ua))

2. <http://logoclub.com.ua> Логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.

3. <http://azbukalogopeda.ucoz.ru> Азбука логопеда.

3. <http://logopedija.at.ua> «Логопедична новинка» Любові Чулак. Пропонується різний матеріал для логопедів, дефектологів, ба тьків. Файли доступні для безкоштовного завантаження для зареєстрованих користувачів! Реєстрація безкоштовна.

4. <http://logopedu.com.ua> Клуб професійних логопедів. Клуб професійних логопедів – це сайт, призначений для ознайомлення логопедів, дефектологів та просто небайдужих батьків з методикою подолання мовленнєвих дефектів у дітей. Матеріали запропоновані українською мовою для шкіл та ДНЗ.

5. <http://logoped.in.ua> Матеріали з діагностики та корекції вад мовлення, статті для батьків, описи дидактичних ігор.

6. http://logopedija.at.ua/load/didaktichni_igri/2 Каталог логодидактичних ігор.

7. <http://www.abetka-logopedka.org/logopedskarb.htm> Логопедична скарбничка

8. <http://korektolog.com/index.php/robotazvukmnu/86-rob-zvukstat> Робота зі звуками. Логопедичні відео-ігри. Каталог дидактичних ігор: [Електронний ресурс].